

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Fötér 434.
Kiadó: ifj. Wagner Antal
könyvkereskedő.

Felelős szerkesztő:
Dr. Szirmai Vidor
ügyvéd.

Főszerkesztő:
Dr. Reich Aladár
ország. képvis.

Főmunkatársak:
Dr. Nyiraty János
Dr. Valentin Emil

Előfizetési árak:
Egész évre 6 kor. Fél évre 3
kor. Negyed évre 1.50. Egyes
szám ára 12 fillér.

A jövő útja.

Nem tudjuk, mi lesz a királyi kihallgatások eredménye? Nyugtalanságunk ezért nagy. E nyugtalanság azonban nem az irányban zaklatja lelkeinket, hogy vajjon a nemzetnek törvényből kimagyarázható jogai érvényesülni fognak-e? Mert az idők jelei demonstrálják előttünk a fölébredt nemzeti akarat nem percnyi, de lassú tartalmú életét; ha nem is a közel napokban, de belátható időközön belül való diadalát

De bánt bennünket a nyugtalanság az irányban, vajjon a korona helyesen fogja-e megítélni a politikai élet mai fázisát, ennek jellegét és tüneteit — és eljárását azokhoz fogja-e szabni?

Teljes tisztaságot fog-e akarata célba venni? Fél rend fog-e a tanácskozások eredményeként születni? Vagy a nemzeti igények elnyomásának gondolatát táplálja-e, óhajtja-e?

Az előbbi nem hiszük. A másodikat nem óhajtjuk. A harmadikat lehetetlennek tartjuk.

Nem hiszük, mert a felség gondolkodása, származásánál, családi hagyományainál, a reá gyakorolt befolyásnál fogva, az események hatalmas csapásai dacára, melyek esztét és szívet érték — lényegesen eltér a nemzet gondolkodásától. Másrészt, mert mint két ország közös fejedelme, az elválasztó mesgyén kétfelé tekintve áll és ha még oly egyenlő indulat laknék is lelkében, aggályai mélyén akkor is oly okok tartózkodhatnak, melyek a mi saját nemzeti életünket és jövőnkét fölfogó perspektívában meg sem jelennek; melyeknek ott semmi helyük sincs. Mert minket nem bánt Ausztria jövő alakulásának kérdése, hogy vajjon egységes, vagy föderatív császárság lesz-e, bővebben, minthogy egy nyugodt, föltétlenül alkotmányos Ausztria legyen az, melylyel dualizmusban élünk!

A második eshetőséget nem óhajtjuk, mert a közelmúlt tanúságai szerint, avval nem lehet az élére állított helyzetet tisztázni; mert abból csak újabb fokozattal zavarok, bonyodalmak, a közéletet felduló, az országot anyagilag rongáló, erkölcsileg nyugtalanító állapotok keletkeznek, melyek megint csak ama helyzet elé állítanak bennünket, melynek megoldását, minden perctől oly nehezen várjuk. *Mert a mostani krízis kibonyolításának immár csak egy kulcsa van: a nemzeti — nem engedmények! — jogos követelések hosszabb, vagy rövidebb, — a szükséges idő alatt való keresztülvitelének garancia mellett való megigérése*

A harmadik lehetőség ki van zárva! Mert bármily penészes szél fujjon is felénk a „bécsi körök“ nevezete alatt ismert mumus-barlangokból; a kamarilla töredékek bármily nevetséges anachronizmusai meredjenek is felénk; a családi hagyományos politika bármily éhes oroszlánjai tájtják is felénk rettenetesnek mutatkozni szerető torkaikat; — mit nekünk „bécsi körök“? Mik ezek a „bécsi körök“? Mit nekünk kamarilla? Ki, mi ez a kamarilla? Mit nekünk családi politika? Mi közünk nekünk egy család hatalmi vágyaihoz?

Tán segítettek ezek hazát keresni, alkotmányt teremteni, nemzetünket, államunkat vérzivataros századok folyamán védeni és megtartani?

Költözzék is el szíveinkből minden félelem! Mert az az idő elmúlt, mikor Magyarország életét éjjeli lidércek sorvasztani tudták; mert a magyar köztudat, az utóbbi hónapok alatt, oly hirtelen emelkedett e homályos kísértetekkel telt szférák fölé, hogy ott a nemzet fejlődésébe be nem szólhatnak többé más tényezők, mint a természetes, egészséges, világos élet attribútumai! Mert az obstrukciónak a többség példátlan. köz-erkölcsöket rothasztó uralmának megtörésén túl, még egy sokkal nagyobb diadala is volt: világossá tette azon okatlan, természetellenes ellentmondásokat, melyek egy történelmi nemzet nem adományként nyert, de maga szerzette, királyi eskü és kötések szentesítette jogai, és ezen jogok tényleges gyakorlata közt van; mert föltüntette, mily kisszerű, tengődő, fél-élet az, melyet egy nemzet folytat, ha a fejlődésére, tagjai kiépülésére szükséges szabadságokat nem nélkülözi, de azokat birva, velök nem él, azokat gyáván, kislelkűen mellözi. Mert az utóbbi viharos események foszforos világításában egyszerre új irányokat nyert a nemzet tekintete, fölmerült előtte a nagy kérdés: mindez miért?

Miért e lemondás? Miért e mellöztesítés? Miért e szenvedés! Miért e tengődés e szűk és szibarita életformák közt?

És mert e kérdésekre magának okoszerű feleletet adni nem tudott: eleven vágygyá lett lelkében a teljes, szabad, nemzeti élet.

És így állván ma Magyarország közhangulata okos és józan fő, a vágyak és akaratok ezen ifjui erélye és tüze ellen akciót nem kezdeményezhet, még ha arra akár külső sugallatok, valamely hazug, hamis okosság tanácsai, vagy benső lelki motívumok indítanak is.

És bár tudott dolog, hogy abban a világban, ahol a nagy politikai elméle-

tek születnek, de nem a nemzetben nyilatkozó közfelfogás, nem a közérzés, nem a nép-milliók szíve-érzete fundamentumán, hanem elvont bölcselkedésből épülnek föl, találhat a felség oly férfiakat, kiknek politikai hitvallása közelebb áll az övéhez, de végzetes hiba lesz, ha őket állítja a kormányzat élére, mert a fölébredt közakarat viharai kérelhetetlenül el fogják söpörni őket . . .

Aggályaink tehát, melyet a mai bizonytalan helyzet kelt, csak a közel jelenre vonatkozhatnak, mert lelkünk nyugalommal mereng a jövő képein, mert a holnap, vagy holnapután vajadásain túl Magyarország fejlődésében immár csak egy irány lehetséges: a teljes nemzeti!

Ne szigeteljük hát a nemzeti megújulás területeit egyedül a hadsereg kérdésére! Mi tarthat bennünket vissza, hogy mint saját alkotmányunkkal bíró nemzet ne éljünk minden téren nemzeti motívumokból kiépült életet?

Ha vannak törvényeink, melyek ezen élet kereteit megadják: mi tarthat bennünket vissza, hogy azokat ne érvényesítsük? Ha nincsenek ilyen törvényeink, — mi gátolhat bennünket meg, hogy ilyeneket ne alkossunk? Vagy nem souverén nemzet vagyunk-e, aki souverénitásának felét a biztos egyensúly kedvéért, okos belátással és nagylelkű indulattal a koronának adományozza? És így, mig amannak működéséhez elég jogcím a közakarat, emezének érvényesüléséhez, természeténél fogva: csak a bölcs belátás és megfontolt ítélet.

Hogyan van akkor mégis, hogy mi ily beteges, tengődő életet élünk?

Három gyökere van e beteg életnek:

I. Magyarország élén négyszáz év óta idegen eredetű dinasztia áll. E dinasztia vérenek összetétele, szívének alkotása olyan, hogy azon sohasem hullámozhatott át ereink verése, nem doboghatott át a nemzet szívének dobogása.

II. A nemzet állandóan visiók nyomása alatt járt, balvélemények és a hibás logika utvesztőiben tévelygett. Mig esze természetes látásánál fogva egy más világosság sugarait mutatta neki, a meglévő állapotok ténye, ereje, állandó kettészakadottságot tartott fönn lelkében. Ebben nőttek föl egymásra következő nemzedékei, ezt hozták magukkal az iskolából is; ez nehezedett ránk mint átok. Az az átok, melyről ihlett látása percében dalolta a költő:

„ . . . Ész, erő és oly szent akarat
Hiába sorvadoztanak „

E balvélemények egyike az, mely a fejedelmet annyira a nemzet fölé emelte,

— mely fölemelés széles fundamentumot talált a hatalom naiv csodálatában és a szolgálni vágyásban — hogy jó, vagy rossz kedvétől hitte függőnek életünk alakulását, elfeledvén azt, hogy Magyarországnak a dinasztiaival való minden viszonya kölcsönös, kétoldalu szerződéseken nyugszik.

Ennélfogva a közérzet, a nemzet köz-tudata nem mert fölemelkedni a maga igazainak és jogainak követeléseig, mert tapasztalatilag tudta, hogy fönn ellenséges légkörökbe ütközik. E kicsinyességben, ez erőtlenségben tengve, melynek határait ime széttépi egy bátrabb szívű nemzedék, egy melancholiájában szép, de gyáva fatalismusként adta oda magát, mely bő táplálékot nyert ázsiai származásunkban; mely nem szította lelkének tüzet sorsa formáinak szétzuzására, de megnyugodott abban, hogy:

„Szomorú a magyar nóta,
Háromszáz esztendő óta.”

Költészetében is kifejezésre juttatva azt a hangot, mely politikájában uralkodott.

A másik, nem kevésbé szerencsétlen balhit, hogy a 67-es kiegyezés: a fejlődési kegy adománya. A multak ködébe enyésztek ezen új politikai alakulás tényezői; elmosódott az a tény, hogy a felség csak a körülmények kényszerítő ereje alatt bocsátkozott velünk, nem a jog, de a hatalom erejével elkobzott alkotmányunk felől, új tárgyalásokba.

E két nyomás alatt a nemzet akarata, hite és gondolkodása megbénult, eltorzult, nagy szakadozottságot mutatott, melyek a passiv szenvedés hangulatát és fátylát borították lelkére.

III. A magyar parlament eddig nem volt valójában parlament! Parlamentben nem lehet kormány-képtelen párt! Ennél az elvnel fogva lehetetlenné vált a parlamenti váltogazdaság, mely betegbé tette ezt az egész szervezetet. A magyar parlamentben rég megszűnt a szóbeli kapacitáció ereje. Az ország sorsa nem az országházban, de a szabadelvű pártkörben dőlt el. Az országnak a szabadelvű párt — e félelmes, szent többség — diktált. Nem is beszélünk arról, hogy egy országban, ahol a választó polgárok értelmiségének óriási többsége állami hivatalnok, az államnál, közvetve vagy közvetlenül érdekelt, hogyan toborzódik, még a kuriai bírások mellett is a többség; hogyan áll elő az az állapot, hogy a nép-milliók szíve 48 felé lángol, holott a tömegek pszichológiája szerint az egyszerűbb, természetesebb érzés, mindig nagyobb ható erő, mint a bonyolódott, érvelést, bölcselkedést föltételező belátás, hogy itt, hogyan keletkezik egy 67-es többség?

És hiába intéztetnek el, akár közmegnyugvásra is a mostani ellentétek, melyek tulajdonképpen a Habsburg ház és a magyar nemzet hatalmi érdekeinek ellentétei — nemzeti életünk további folyama megint fölfogja vetni ezeket az ellentéteket annál a fokozatos elernyedésnél fogva, melyre nemzetünk az idők tanúsága szerint oly igen hajlandó.

Ha nem akarjuk, hogy nemzeti életünk ezen túl is a tespedés és viharos ifjulások görcsös útját mutassa, de a békés fejlődés biztonságában épüljenek ki alkotásaink akkor:

Erélyt és öntudatot kell a nemzetbe önteni azon szabadságra, hogy nemzeti

gondolatait bátran végig gondolhassa; mert ebben meg nem gátolhatja őt más, mint önmaga.

Ki kell a nemzet gondolkodását a szofizmák és balhiedelmek hálójából szabadítani. Mert vakhit az, hogy e nemzetben nincs erő! E nemzet erejét elposhasztja, megrozsdásítja a hibás gondolkodás.

És mert csak az erőben van hatalom: loyaltásunkat el kell tölteni a nemzeti erő hatalmával!

Végül reformálni kell a magyar parlamentet!

Vajjon lesz-e a mostani országgyűlésben annyi nagy lélek és erő, hogy e századokra kiható munkához tiszta belátással és még több önmegtagadással hozzáfogjon?

Mindaddig míg e megújulás meg nem indul, a nemzet útja botorkálás, zeg-zugos, kínos pálya lesz.

Nekünk pedig beláthatatlan messzeségű egyenes, fényes, fölfelé vivő ösvény kell!

Mert fölfelé visz a szabad sasok útja!

Barta Lajos.

Céllövész társulatunk jubiláris ünnepsége.

— 1903. aug. 20. —

Aminek sikerén heteken át sáfárkodott egy közel száztagú rendezőbizottság, im lezajlott fényesen, impozánsan, miként ez méltó is annak a tisztaságnak messze elható jóhírnevéhez, mely fönnállásának százéves jubileumát ünnepelte f. hó 20-án.

Évről-évre, nyárutó havában, amint az idők sorja visszahozza legszentebb nemzeti ünnepünket, fényesen sikerült multságaink krónikája rendszerint vastkosabb lesz egy kedves emléklappal. A lökerti Szent-István-bál messzehírű és az ő érdeme, hogy a holt saison fénytelen napjaiba belecsillan egy-egy fényes sugár és őszinte melegséget áraszt a városunk társadalmi csendéletétől dermeteg kedélyekbe.

A társadalmi összetartozandóság és együttérzés istápolása volt a lökertnek kulturmissziója e városban egy évszázadon át és, hogy derekas munkája hiába való nem volt, megmutatta a mai jubiláris ünnepély, melyre a szélrózsa minden irányából sereglett össze a legszínesebb közönség, a társadalom minden rétege, mely valóban színdús harmóniában olvadt össze ma mindvégig.

És akik még csak hónapokkal ezelőtt szomorúan panaszták föl, hogy a szét-huzás átkos szelleme vert volna tanyát kies lökertünkben, kellemes csalódással látták a mai minden apró nuange-ában gyönyörű és stilszerű ünnepélyen, hogy új nap virradt lökertünkre és hogy az új aera im visszavarázsolta régmúlt napoknak szépelemlékü tradícióit, melyek immár csak kísérteti jártak haza nagy-néha.

Olyan nagyszabású és hatásában valóban fölemelő ünnepély volt ez, melyhez hasonlóra városunkban visszaemlékezni alig tudunk. Kritikának ennyi elég és igazán célját tévesztett volna a jelen alkalommal fölös dicséretekkel színezni ki ezt a legszebb ünnepséget, melynek kedves emléke oly fölötte élénken él még ma édesmindnyájunk szívében.

Ide iktatjuk e helyett a mozgalmas események szép rendjében a szép emlékü nap színdús krónikáját, amint következnek:

Fényes segédlettel celebrált ünnepi Te Deum nyitotta meg az ünnepélyek sorozatát délelőtt 9 órakor, a városi hatóság és sok közönség jelenlétében. A misét ez alkalommal Borsódi Miklós cist. r. főgymn. tanár mondotta.

Nemsokára ezután zene- és dobszó hangjai közben diszközgyűlésre vonult föl a vendégek színes taborával jóval felszaporodott társaság a városháza dísztermébe, hol szépszámú és előkelő úri közönség várta már az érkezőket. Itt Hesser Gyula ügyvéd volt az ünnepi szónok, ki az alábbi emlékbeszédet mondotta:

Tisztelt Díszközgyűlés!

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az ünnepélyt rendező bizottságnak megtisztelő felhívása folytán nekem jutott a kiváló szerencse, hogy lökertünk 100 éves fennállásának lélekemelő ünnepélyén történetének főbb mozzanatait ismertessem. Ezen ünnepélyünk nemcsak lélekemelő, hanem megnyugtató és biztató is, mert lökertünknek alapítása és évszázados fennállása egyrésztől az alapítók lelkes buzgalmáról és önzetlen áldozatkészségéről, városunk értelmiségéről és polgártársainknak a társas egyesülés iránti helyes és nemes érzékéről tanuskodik, de másrésztől biztató reményt nyújt a jövőre nézve is, hogy városunknak üdülést és szórakoztatást nyújtó ezen egyetlen helye a céllövészeti nemes sportját tovább is ápolni, fejleszteni fogja és találkozási helye leendő városunk különféle társas köreinek, melyek lerontva a köztük fennálló, de néha csak képzelt válaszfalakat, városunk felvirágoztatása körül buzgólkodó egyeséges családöt alakítani iparkodnak.

Mielőtt céllövészeti társulatunk alapítását megelőző indító okokról megemlékezném, felemlítendőnek tartom, hogy az emberek már a legrégebbi időkben a fegyverek használatára voltak utalva, részint hogy élelmiszereiket, melyeknek java része az állatvilágból került ki, vadászat által megszerezhessék, részint hogy személyük biztonságáról gondoskodhassanak és magukat minden külérőszak ellen megóvhassák. Hogy a vadászatban és a harcban sikerrel eljárhassanak, a fegyverekkel való ügyes bánást kellett elsajátítaniuk s e végből fegyvergyakorlatokat tartottak. A legrégebbi céllövő fegyverek voltak a hajtódárda, nyíl és parittyá. Dávid király céllövő ügyességének köszönhetette a Góliáthon nyert győzelmét s midőn ezen győzelmével a királyi méltóságot is elnyerte, Jeruzsálemben egy céllövő társaságot alakított, ahol nyíllal és parittyával versenyeztek, hogy hazájukat az ádáz szomszédok ellen annál sikeresebben megvédelmezhesse. Ez volt az első céllövő társaság s itt sajátították el azon kötelesség-érzetet, hogy megvédjék családjukat, tűzhelyüket, hazájukat.

A keleti népek csapatai így a perzsák és indusok igen ügyesen bántak az íj és nyíl forgatásával s harcaikban ezek képezték fegyverzetük fő részét; kiváló gyakorlottsággal kezelték a hunok és mongolok lovascsapatai az íjat, a parthok és numidák, de a görög törzsek is előszeretettel képezték kiváló ügyességet tanusító íjászokat és nyílásokat, kik nem a phalanxban, sem a légiókban lettek elhelyezve, hanem mint könnyű fegyverzetű katonák a nehéz fegyverzetű csapatok első szárnyain ritkították nyilaikkal az ellenség sorait.

Nem csoda tehát, hogy Görögország államai a harcok képessége fejlesztése céljából fegyvergyakorló iskolákat szerveztek s Spártában különösen a test- és fegyvergyakorlatok az összes nevelés főfeladatát képezték. A görög nemzet legfőbb ünnepélyei is test- és fegyvergyakorlatokból állottak; az olympi, isthmusi és delphi játékok győzői a lehető legnagyobb kitüntetésekben részesültek és a győzött viszatérte alkalmával hazája ünnepélyes menetben fogadta, családja mindennemű adóktól örökre fel volt mentve, ő mindenkor a király oldala mellett foglalt helyet, az országházban a nemzet költségén élt és szobra az olympiai szent Altis falon belül lett elhelyezve. Elképzelhetni, hogy mily nagy verseny fejlődött ki

a fegyvergyakorlatok körül, ahol a győzelem ily nagy jutalmat aratott.

A rómaiaknál is nagy szerepet játszottak a gladiatori viadalok s megtörtént többször, hogy maguk a császárok viaskodtak a győzelem koszorújáért, sőt Comodus császár magának e fáradságért az állampénztárból mindig egy millió sestereciust fizettetett

A hazánkat elfoglaló magyarok is szerfellett gyakorlottak voltak a fegyverforgatásban, mit a vadászatban kifejtett bámulatos ügyességük eléggé igazol és a történelemből tudjuk, hogy sokszor futást színelve, a csatarendet hirtelen felbontották, közben előre és hátra s minden irányban egyenlő biztonsággal nyilaztak s ép oly villámsebességgel visszafordulva sorakoztak. Ily jeles vadászati sikerek csak hosszas és rendszeres hadi és fegyvergyakorlatok eredményei voltak s minthogy a kizárólag lovas magyar sereg fő fegyvere a nyíl volt, e gyakorlatokból az oroszánrészt a céllövésnek jutott.

A szabad Schweichban már a középkorban rendezett céllövő társulatokat találunk; innen kerültek ki a híres céllövők, kik közül Tell Vilmos, az ügyes nyilazónak hazája szabadságát és köztársasági kormány formáját köszöni; rendes katonaságot nem tartottak, mert illetlennek tekintették, hogy tüzhelyeiket, családjaikat és hazájukat fizetett egének védelmezzék.

A mint látjuk a céllövő és fegyvergyakorló társulatoknak igen komoly feladatuk volt: rendes katonaság hiányában minden egyes polgárt hazája ügyes védőjévé, honvéddé tenni iparkodtak.

Midőn azonban Schwarz Berthold a 14-ik században a löport feltalálta, a vadászat s vele együtt a céllövő társulatok működési jellege is megváltozott. A fejedelmek rendes katonaságot szerveztek s hogy a nemzet többi hadképes tagjainak szolgálatát szükség esetén igénybe vehessék, azokat is kellett az új fegyvernemekben begyakoroltatni, sok helyen céllövő társulatokat alakítottak, melyeket rendszerint számbavehető előjogokkal is felruháztak. Ezen céllövő társulatok már nemcsak fegyvergyakorló intézetek lettek, hanem a városok értelmiségének gyupontjaivá is váltak, a hol időszakonként különféle mulatságokban a társas egyesülés örömét élvezték.

Nálunk Magyarországon azonban a társulati eszme csak a 18-ik század végén éledt fel. Magyarország államélete ugyanis a mohácsi vész után századokon át a tetszhalott állapotához hasonlított, a nyomasztó török járom, majd meg a nemzet és uralkodói közt létező feszültség tétlenségre kárhoztatták s midőn II-ik József a nemzet léte ellen a német nyelv országos behozása által a végső halálos csapást volt intézendő, az egész nemzet fájdalmasan jajdult fel s megeredt a küzdelem az alkotmány és nemzetiségért; a lelkesedés a II-ik Lipót által 1790-ben összehívott pozsonyi országgyűlésen tetőpontra hágott és e szent tűz mentette meg a magyar nyelvvel a magyar nemzetet is. De 1794 évben Thugut Ferencz államkancellár ama vivmányokat, melyeket a magyarok lelkesedése 1790-ben kivivott, megakartá semmisíteni s minthogy ezen hatalmas emberrel szemben egyesek meg nem küzdhettek, megszületett a társadalmi eszme. Az első társulat a Martinovits-féle titkos volt, de felfedeztetvén, keserűen bűnhődött. Már senki se mert politikai társulatot alkotni: a népesebb, műveltebb városok szórakozási társulatokat, lökertekeket s hasonlókat alakítottak tehát, hol gyakran találkozva néha-néha bizalmasan a politikáról is esett egy-egy szó, de főleg a város közügyeit megbeszélhették és a közállapotok javítása érdekében a kezdeményező lépéseket megtehették.

Ezen indokok hatása alatt keletkeztek az országban a 19-ik század elején nagyszámúban a céllövő társulatok és ezen indokok voltak mérvadóak városunkban is arra nézve, hogy a magyarok kezdeményezéséhez a német kereskedő és iparos polgárok is lelkesedéssel csatlakoztak, 1803-ik évben a bajai céllövő társaságot megalakították.

Pacséri Császár Ferencz földbirtokos és magyar táblabíró volt azon férfiú, kinek a bajai céllövő társulat lételetét köszöni. Már 1801-ik évben fáradozott az egylet alakítása körül és buzgólkodását siker koronázta, mert munkájában több alapító tag osztózkodván,

hozzájuk a város összes értelmisége csakhamar csatlakozott. A város tanácsa is örömmel üdvözölte a társulatot és létesülését annyiban előmozdította, hogy helyiségeül saját epreskertjét ajánlotta fel neki, mire a tagok önkéntes adakozásaiból rövid idő alatt az említett helyen két faház épült, egy lőház és egy nagyobb terem, mely utóbbiban tánemu-latságok, lakomák s egyéb társas összejöve-telek tartattak, amely költségekhez a társulat minden tagja bizonyos évi díjjal járult.

Ezen helyiség 1803-tól 1833-ig a bajai értelmiségnek volt gyűlhelye és P. Császár Ferencz mint elnök gondoskodott arról, hogy a tagok közt testvéri egyenlőség uralkodjék. Ezen dicséretreméltó összetartásnak meg volt azon öröndetes eredménye, hogy a város majdnem felerésznyi német lakossága magyarrá lett és a magyarosodás legnagyobb befolyású tényezőinek a magyar elnökség alatt álló lökert volt tekintendő.

De a város közügyei is meglették a lökertben beszélve és több üdvös városi intézmény létesült a lökerti összejöveletek kezdeményezése folytán. A közjótékonyok istápolására is alkalmas helynek bizonyult a lökert, mert 1806-ik évben Baján nagy tűzvész dühöngvén és annak 168 ház és több mint 300 melléképület esvén martalékul a lökertben nyilvánult főleg a jótékony részvét a károsult polgártársak iránt. A városi tanácsnak azon üdvös eszméje, hogy a város által fenntartott 4 osztályu algymnasium részére, a melyben Szt.-Ferencndi barátok dicséretes buzgalommal tanítottak, egy megfelelőbb épület emeltessek, a város egyedüli társas körében — a lökertben — lelkes fogadtatásra talált. Az építkezés 1813-ban megkezdődött és az akkor tágas és célszerűnek bizonyult, de jelenleg a modern tanítás minden követelményeinek megfelelő átalakításban részesült gymnasium 1815-ik évben lett ünnepélyesen megnyitva.

A kereskedelmi forgalom emelkedésével a lökert kezdeményezésére a városi tanács 1820-ik évben kieszközölte, hogy hetenként szerdán és szombaton hetivásárok tartattak. Ugyancsak a lökerti értelmiség által terjesztett közhangulatnak tett eleget a városi tanács, hogy a nagyvásártéri katonai laktanyát felépíttette.

A lökerti tagok szaporodásával a város epreskertje 1830-ik évben szűknek bizonyulván, a lelkes főlovészmeister és elnök P. Császár Ferencz kezdeményezésére a társulat új helyiség megszerzésére törekedett. De a törekvő elnök nemcsak szóval buzditotta a tagokat, hanem dicséretes példát mutatva, 35,000 téglát és 500 váltó forintot ajánlott fel a kitűzött cél létesítésére. Nemes tervét azonban nem valósíthatta meg, mert a társulat és az egész város mély sajnálkozására jobblétre szenderült.

Azonban az általa elvetett eszmét méltó utódja Koller Ferencz megyei táblabíró valósította meg, mert a lelkes lövészmeister társai támogatásával párosult buzgólkodásának sikerült kieszközölnie a városi tanácsnál, hogy az új lökert számára a város alsó végén 10 holdnyi területet átengedett.

Most megindult a mozgalom az új épülethez szükséges pénzegélyek megszerzésére nézve; a tagok vetélkedtek az anyagi eszközök előállításában. Szívesen felsorolnám az adakozók névsorát, kik részint pénzben, részint téglákban, részint munkaerőben hozzájárultak az új, diszes épület és angol kert létesítéséhez, de előadásom szűk kerete megakadályoz ezen szándékomban s csak azt emelem ki, hogy az új lökert ünnepélyes megnyitása, a polgárok nagy részvéte és lelkes hangulata mellett 1835-ik június 8-án — pünkösöd másodnapján — lett megtartva. Kétszáz teritékű asztal állott a 135-re felszaporodott tagok és vendégek rendelkezésére. Este a lökerti helyiség fényesen ki volt világítva, tűzijátékot is rendeztek és a táncterem homlokzatán a még ma is sértetlen felirat csillogó fényben volt olvasható: »Polgár légy hazavéd, e szép célt érni tanuld itt.«

Az alapkövetelések ünnepe csak 1835-ik év november 18-án tartatott meg, a melyen Szentmihályi Sebők József felolvasta az új lökert történetét, az adakozók neveit és az alapító letéti oklevelet. Ezen oklevél a forgalomban levő pénzekkel együtt egy e célra külön üveg ládácskába, ez pedig egy kivé-

sett és fedéllel ellátott kőbe helyeztetett és tarackdurrogatások és a jelenlevők lelkes éljenzése mellett a táncterem középső ajtaja alatt készült boltozatban lett elhelyezve.

Ezen időtől kezdve minden vasárnapon diszes társaság gyűlt össze a lökertben s azonkívül téli időben egy nagy táncvigalom is rendeztetett. Ezen szórakoztató mulatságoknak az 1840-ik év vetett véget, mert május 1-én Baján oly borzasztó tűzvész dühöngött, mely csaknem az egész várost hamuvá égette. A lökert összes iratai, a társulat történetét tartalmazó évkönyv, de sőt a pénztári szekrény is a benne levő kötvényekkel és 129 frt készpénzzel együtt a lángok martaléka lett. Nagyon természetes, hogy ez évben vigalmak nem tartattak, a lökert összes helyiségei sokáig laktanyul szolgáltak a szerencsétlen hajléknélkülieknek.

1840-ik év pünkösöd másodnapján a lökert a városi díszruhás polgárság zenekara igazgatójának Ainveg Jánosnak kérelmére jótékony célú tánemu-latságot rendezett, melynek jövedelméből a társaság a nagy tűzvész által a templomban elhamvadt hangszerek helyett újakat szerzett.

A lökert 1842-ik évben nevezetes ujitást léptetett életbe. Ezen ideig ugyanis a jegyzőkönyvek magyar és német nyelven voltak szerkesztve, mert a tagok több mint fele nem értette a magyar nyelvet; minthogy azonban a magyarosodás öröndetes módon folyton haladt, a társulat elhatározta, hogy összes hivatalos iratai ezentúl csakis magyar nyelven szerkesztessenek.

A legnagyobb magyar, gr. Szécsényi István, a Dunaszabályozás ügyével megbízott királyi biztos rendeletére 1843-ik évben Bács, Pest, Baranya és Tolna megye küldöttei Baján gyűltek egybe, hogy e fontos kereskedelmi kérdéstről tanácskozzanak. Ezen fényes küldöttség tiszteletére a lökert Koller Ferencz elnök indítványára nagy táncvigalmat rendezett, ahol a vendégek kedélyesen szórakozván, Baja város értelmiségéről nagyon kedvezőleg nyilatkoztak.

1847-ik évben Klénancz János főlovészmeister több lelkes polgárral egyetemben azon eszmét pendítette meg, hogy Baján takarékpénztárt alapítanak. Az eszme csakhamar megvalósult s még ugyanazon évben létesült az azóta mindig virágzóbbá vált Bajai takarékpénztár.

Az 1848-iki események elnémitották a lökerti mulatságok örömjaját, sőt az absolutistikus kormány alatt a társulat gyűléseit sem tarthatta szabadon, ha nem volt jelen kormánybiztos. 1860-ban, midőn gr. Széchenyi Istvánt, a nagy halottat, az egész nemzet gyászolta, a lökert is mély fájdalomnak jelölül a legnagyobb magyarért gyászmisét mondott. Ezen szomorú idők eltartottak a hatvanas évekig, mikor az új alkotmányos élet első sugarai derengeni kezdtek. A lökert is iparkodott örömeinek az által kifejezést adni, hogy Pilaszánovits Károly indítványára nemzeti lobogót készíttetett, mely az új korszak jelentőségét hirdette vasárnaponként a társulati helyiség ormárol.

1862-ik évben a hatalmaskodó reakció veszélyeztette a társulat fennállását, sőt rosszakaratú ármánykodások a kert tulajdonjogát is el akarták a társulattól perelni, azonban Klénancz János főlovészmeister és Kósa Ádám ügyvéd buzgó fáradozásainak sikerült e veszélyt elhárítani azzal, hogy a lökert a megindított pert megnyerte.

Az 1863-ik évben méltán kiérdemelt kitüntetés érte Klénancz János főlovészmezt azzal, hogy a bukaresti céllövő társulat, melynek élén a Bajáról oda elköltözött Dr. Fialla állott, őt tiszteletbeli tagjának megválasztotta. Ugyanezen évben a társulat a kertjét diszes vaskapuval és rácsozattal látta el.

1867-ik évben Türr István, a város jeles szülőte, meglátogatta a lökertet, mely őt, kiváló nagyrabecsülése jelölül, dísztagjává választotta és tiszteletére nagy bankettet rendezett.

1869-ben a társulat Varga János építőmester terve szerint új lövőházat építtetett, melynek költségeihez 4000 forintnyi kölcsön lett felvéve. Az új golyófogó és butorok körüli kiadások részvények kibocsátása és adakozások útján fedeztettek. Klénancz János főlovészmeister e célra 785 frtnyi kamat nélküli kölcsönt bocsátott a lökert rendelkezésére,

Athanaczkovics Lázó főlövész-mester-helyettes pedig 5 drb 25 frt értékű részvényeit ajándékozta a társulatnak. Az új lőház az 1871-ik évben lett nagy ünnepélyességgel megnyitva, mely ünnepség 3 napig tartott.

1872-ik évben ünnepelte a társulat érdemdús elnökének Klenánecz János főlövész-mesternek 25 éves jubileumát.

1875-ik évben Dr. Margalits Ede akkori bajai főgymnásiumi, jelenleg budapesti egyetemi tanár, az említett főlövész-mester és helyettesének ajánlva »Egy lap Baja szab. kir. város történetéből« című füzetkét bocsátott közre, melyben igen vonzó, érdekes tartalommal megírta a lőkertnek 70 éves történetét és a melyből előadásomhoz sok becses anyagot merithettem.

Klenánecz János a társulat ügyeit előrehaladt kora dacára a legnagyobb buzgalommal vezette 1883-ik évig, a mikor helyettese és eddigi lelkes munkatársa Athanaczkovics Lázó lett főlövész-mesternek megválasztva. Ezen minőségben 1891-ik évig lelkes buzgalmat és önzetlen áldozatkészséget fejtett ki és a társulat úgy neki, mint elődjének örök hálával fog tartozni.

1891-ik évben az elnöki és főlövész-mesteri hatáskör szétválasztatván, elnöknek Drescher Ede városunk akkori jeles polgármestere, főlövész-mesternek pedig Eckert István, a társulat buzgó főlövész-mesterhelyettese lettek megválasztva s míg az elnök fáradhatatlan szorgalommal csak három évig működött a társulat érdekében, addig buzgó főlövész-mesterünk még ma is kiváló munkásságot fejt ki a lőkert fejlesztése és ügyeinek sikeresítése körül. Jeles szolgálatait tettek a társulati ügyeknek: Dr. Hegedűs Aladár, városunk buzgó polgármestere és Halász Károly ömeltósága nyug. tábornok, kik mint elnökök a társulat élén lelkesen, fáradhatatlanul munkálkodva állottak.

A folyó évben a lőkertnek sikerült Müller Józsefet, a helybeli társaság közkedveltségű tagját, elnöknek megnyernie, kinek buzgóságától és megnyerő modorától sok üdvöset vár a társulat s hisszük, hogy a működéséhez fűzött ezen jogos reményeink teljesülni is fognak.

Ezen előadásommal iparkodtam a lőkert száz éves történetének főbb mozzanatait ismertetni s ha egyik-másik nevezetes eseményről meg nem emlékeztem, úgy kérem azt az e téren mutatkozó fogyatékoságomnak és a rendelkezésemre álló adatok elégtelenségének betudni.

S midőn szíves elnézésüket megköszönöm, hálás köszönetet mondok azon t. hölgyeknek és uraknak, kik lőkertünk iránt érdeklődni és szíves megjelenésükkel diszközgyűlésünk fényét emelni kegyeskedtek, köszönetet mondok továbbá városunk mélyen tisztelt polgármesterének azon szíveségeért, a melylyel a közgyűlési termet jelen ünnepélyünk részére átengedni méltóztatott.

Ezen őszinte érzelmeimhez fűződik azon benső jó kívánságom, hogy lőkertünk, mely társadalmi életünkben fontos missiót van hivatva teljesíteni, a kölcsönös megértés és egyesülés nemes eszméit megvalósítva, a jövőben izmosodjék, erősödjék és városunk javát, fejlődését előmozdító társadalmi tényezővé fejlődjék! Eljen!

Az ünnepi szónoklat jegyzőkönyvbe iktatásával és a jubileumi lövész-díjak nagylelkű adományozói emlékének megörökítésével a délelőtti eseményei véget értek.

Itt említjük föl, hogy az »Ujvidéki Lövész-társaság« sajtó lobogója alatt, testületileg jelent meg a diszközgyűlésen és tetszetős egyenruhájuk valóban kellemesen emelkedett ki a keretből.

Délben 1 órakor díszbédre gyűltek össze az ünneplők az ez alkalomra valósággal költői szépségű ligetté varázsolt lőkertben, melyen — more patrio — a legkedélyesebb hangulat mellett, a pohárköszöntők áradata vegyesen folyt a zamatos magyar fajborok özönével. Dr. Szabovljevic Dusánnak vörvvel elmondott díszbeszéde őszinte, lelkes hatást keltett a nagyszámú hallgatóságnál és nem kevesebb figyelemmel hallgatták Ledniczky Ipoly meg a többi szónok hangulatos pohárköszöntőit.

És a végtelenül kedélyesen bankettezők tá-

bora még el sem oszlott, mikor már özönével érkeztek új látogatók, szívesen látott vendégek — a délutáni szép és fölötté mulattató ünnepélyekre.

Kaleidoszkopszerű, mozgalmas és színekben gazdag látvány terült az egész délután során a közönség elé, mely egyre sűrűbben jött és mesébe illő buzgalommal járta sorra az élénk színekkel díszített pavilonokat, hol városunk előkelő úrhölgyei és a jeunesse d'orée vegyesen sáfarkodtak a jótékonyság jegyében.

Volt bazárünnepély, cukrászda, virág- és confetti, képeslapverseny, balatoni halászat, régiségmuzeum, magyarok be- és kimenetele, belgrádi konak szenzációs látványosságokkal és konyakkal, közben pedig állandó tárgysorsjáték.

A pavillonokban mindvégig hamisítatlan jókedv és pompás hangulat uralkodott, amiért áldozatrakész leányainkat illeti elévülhetetlen elismerés és örök babér.

Délután 6 órakor a zombori filharmonikus társulat nagy fuvó zenekara — mely állandóan játszott és gyönyörködtette a közönséget az egész idő alatt — toborzóra zendített rá, tréfás képviselőválasztásra csalogatva a két pártra szakadt híveket. Piros és fehér kortestollak tűnnek föl csakhamar a láthatáron és a zajos ovációk tömkelegéből — hir szerint — *itt is az ellenzék tekintélyes győzelme* hallatszott.

Alborák Mária Emőd hűséges karrikatúráját Hechtl József úr mintázta, kiből — maszkjának jóslata alapján — lehet még Pichler is. A Sanyarónál is sanyarúbb Vendel, Salló László úrban talált klasszikus interpretálóra, ki valóban csudálatos — megdobogtatta még a leghidegebb női szíveket is. Egyebekben mindkét jelölt részére csöndes részvét és köszönetkérés mellőzése kéretett, mely utóbbit meg is kapták.

Este 7 óra körül villamos ivlámpák pazar fénye szórta be egyszerre a lövész-kert egész területét, ami észrevehetőleg fokozta az amúgy is fölesigázott érdeklődést, mert olyan mesésen széppé varázsolta ez a hatalmas fényáradat mulatóhelyünket, amelyennek még eddig sohasem láttuk.

Mozgalmas embercsoportok, vigan tereferelő és huncutkodó párok tűnnek föl és megint el a nappali fényben úszó tágas kert hűs sétányain, miközben megszólal a kürtös harsány meghívó szava, a lövész-díjak ünnepélyes kiosztására, majd meg az ünnepi hangverseny megkezdésére.

És miközben őszinte örömet keltett mindenkinél az a hir, hogy Eckert István főlövész-mester úr, a lőkertnek közszeretben álló Pista bácsija nyerte el az *első díjat*, József kir. herceg remekműví serlegét, kezdetét vette a stilszerűen összeállított concert.

Koltai Ilonka úrhölgy szíves előzőnek — nyilt színpadon — de érces hangja győzi és meleg organuma őszinte szimpátiát vált ki mindenünnen. Viktor Hugotól adja elő »A gyermek bizalma« c. költeményt, szépen pointírozva a hatásosabb részleteket.

Bodrogi Leona kisasszony és Breuer Zsigmond úr dialógja egyike a legjobbaknak ebben a zsánerben. Kritikául csak annyit, hogy Breuer úr szép sikerét — Bodrogi Leonának tudjuk be érdemül, ki megkapóan bájos egyéniséggel és kedves előadóképességével nem csuda — ha elősegítette partnere szerelmes jeleneinek természetes forróságát. Gabányi »Hypnotismusa« sikerültebb interpretálásban alig részesülhetett volna.

Utána régi művészkedvencét hallgatta a közönség. Szógyi Gina dr. Klein Mátyásné úrasszony énekelte bravúrral és szívhez szóló lendülettel a »Baba« hangulatos kacagó dalát, bámulatosan merész hangjátékát ragyogtatva mindvégig, melyről nagyon találóan jegyezték meg: hogy szopránja ugyan kissé túlvilágos, de nem borul reá a legkisebb fátyol se és páratlan előnye, hogy hol játsziasan könnyed és művészileg fűrgő, hol meg egyenesen a szívbe markol.

A zongorakiséretet Hesser Andor úr látta el pontosan és discrétan.

A hálás hallgatóság zajosan üdvözölte egykori ünnepelt primadonnáját, ki — mint maga mondotta — szíves örömet jött el, mint asszony is, énekelni a jó bajai-közönségnek, melyet ő úgy szeret.

Peschke Irma úrhölgy sok-sok fölülmulhatatlan természetességgel mondott el precíz előadásban egy monológot, mire ismét Koltai Ilonka és Szógyi Gina működtek közre egyformán elismerésre méltó szép sikerrel.

Az előzéken rendezőbizottság a szereplő hölgyeket tömegtelen sok virággal halmozta el.

És áldoztak bőségesen Terpsychore oltárán is... és a nagyszámban jelen volt aranyifjúságnak volt rá gondja, hogy petrezselymet ne áruljon senki. És amint a szem végig futott az eléje táruló sokszínű látványon, őszinte melegség áradt a szívbe.

Kár lenne a jelenvolt hölgyfűzér összeírásával részleteire bontani azt a jóleső harmóniát, mely mindvégig átlengte a szép mulatságot. Ott volt az estélyen városunknak sok-sok viruló szép leánya és nem egy szeretetre méltó szép asszonya — helyi társadalmunk minden rétegéből.

És a sokszínű közönséget egyetlen disszonáns hang sem zavarta a késő reggelig eltartott mulatság során.

Referádánkat azzal a forró óhajjal zárjuk le:

Vajha mentől több ilyen harmonikus mulatságot jegyezhetne föl a jövőben lőkertünknek a közelmúltban — mi tőrés-tagadás — bizony sivár krónikája és volna bár száműzve onnan a széthuzás átkos szelleme — időtlen időkre.

Spitzer Zoltán.

HIREK.

Személyi hírek. Veszter Imre orsz. képviselő f. hó 20-án a lövész-kert jubileumi ünnepélyére Bajára érkezett. — Dr. Reich Aladár orsz. képviselő Borszék fürdőre utazott, ahonnan e hó végén tér vissza.

Kitüntetés. A király Dr. Pavlovics Simon Bács-Bodrog vármegye főorvosának, a közegészség terén szerzett érdemei elismerésül a királyi tanácsosi címet adományozta.

Bajai iparoskör nyári mulatsága e hó 15-én ment végbe, hogy fényes sikerrel, talán mondanunk sem kell. Az ipartestület leleményes elnöke az ilyen estéket mindig tudja valamivel vonzóvá tenni. Így most tárgysorsjátékot rendezett, mely maga körülbelül 300 koronát jövedelmezett. De nem kevésbé tette az estét az is vonzóvá, hogy dilettáns színpadunkon ezúttal ismét megjelent közönségünk régi kedvence a műkedvelők legjobbja: Gódár Lajos. Hangaynak »A fogadás« c. pompás monológját adta elő többször viharos kacajra fakasztva a nagyszámú hallgatóságot. Gódár Lajos előadását Schöffler Gyula monológ-előadása előzte meg, mely szintén általános tetszést keltett.

A megyei zsurnálisztika köréből. Dr. Csillag Károly a »Bácskai Hírlap« főszerkesztője, ki a lapot magas színvonalra emelte, erről az állásáról leköszönt.

A Bács megyei Kör alapító tagjai közé újabban Titel község lépett be. Legközelebb — mint értesülünk — Kunbaja és Matheovics községek is belépnek.

Vértesi Károly újabb műve. Kiváló utirajz írónk Vértesi Károly ismét egy szép kötettel gyarapította eddigi kiváló útleírásait. »Három főváros« cím alatt Berlin, Drezda és Koppenhágát írta le oly gyönyörű közvetlenséggel, hogy az olvasót valósággal szemléltetően végig vezeti a classikus tudomány e három földjén mindenhol magyarul, oktattva anélkül, hogy unalmassá vagy tudálékossá válna. Egyszerűen — de azért kimerítően; — tömören de a mellett elég világosan; színesen de nem terjengős hasonlatokkal; és a mi fő jó magyarsággal van a könyv megírva, — mi Vértesi Károlynak különös írói vonása.

Titokzatos hulla. Mosorin község határában a Tisza folyamból — mint nekünk írják — egy 40 év körüli férfihullát fogtak ki, amely a megejtett törvényszéki boncolás eredményéhez képes gyilkosság áldozata. A hulla már mint halott került a vízbe, homlokán a balszem fölött és a bal mellen egy lövés seb látható.

Az ipartestület folyó hó 15-én megtartott tárgysorsjátékának nyerő számai a következők:

Sorsz.	Nyerem. sz.	Sorsz.	Nyerem. sz.
2	127	8	90
53	131	77	2
126	169	129	58
133	37	136	46
154	204	205	142
263	45	276	102
282	167	273	96
322	122	357	50
364	209	406	178
427	174	448	199
456	223	484	33
490	148	501	214
528	198	545	215
551	100	592	100
595	139	608	21
638	151	640	200
656	94	661	52
703	114	771	19
722	38	748	35
767	176	775	49
785	181	794	186
818	55	851	73
858	171	859	41
864	26	915	103
927	147	937	36
951	127	956	81
958	153	1003	7
1001	39	1026	31
1079	211	1093	180
1102	4	1114	11
1123	106	1124	68
1132	129	1134	80
1119	160	1138	40
1146	15	1155	28
1161	43	1165	54
1206	217	1208	137
1210	130	1212	112
1214	67	1252	69
1266	42	1273	184
1276	171	1284	9
1299	87	1303	168
1314	179	1230	163
1324	115	1333	16
1353	154	1364	59
1367	146	1374	141
1377	119	1382	157
1394	173	1416	178
1427	20	1439	85
1444	72	1446	188
1479	133	1481	182
1510	17	1518	91
1541	48	1563	207
1564	88	1574	56
1580	76	1587	121
1589	189	1598	92
1611	86	1624	166
1626	197	1637	144
1640	208	1643	47
1666	5	1668	74
1665	60	1675	12
1678	105	1684	65
1686	123	1701	190
1716	53	1735	30
1738	248	1773	93
1776	14	1792	34
1795	29	1799	62
1824	202	1825	120
1832	152	1838	32
1844	23	1853	213
1883	220	1878	113
1886	76	1909	8
1923	10	1043	221
1966	193	1970	134
1985	23	1990	97
2002	1	2069	21
2086	150	2119	57
82	191	2201	6
2206	25	2216	172
2225	13	2226	210
2257	27	2265	51
2276	126	2300	185
2306	212	2322	22
2331	110	2343	155
2348	192	2351	195
2356	125	2370	132
2380	177	2416	79
2418	158	2428	218
2420	3	2430	162
2133	201	2162	111
2506	84	2515	216
2516	213	2525	116
2555	70	2560	104

Sorsz.	Nyerem. sz.	Sorsz.	Nyerem. sz.
2570	205	2611	24
2634	159	2637	187
2639	98	2647	61
2660	78	2670	145
2680	165	2697	156
2722	89	2722	72
2768	149	2795	138
2806	64	2827	203
2855	140	2861	143
2862	170	2879	107
2905	92	2912	135
2924	95	2929	66
2967	44	2967	117
10881	83		

Adományozók a bajai Iparoskör tárgysors-húzásához.

Kovács Gyuláné 6 drb, Tinus Rózsika 1 drb, Bernschütz Rózsa 4 drb, Buday Istvánné 1 drb, Hechtl Ede 1 drb, Petrich Simon 1 drb, Hildenstab Antal 2 drb, Osztronicus Gézané 1 drb, Reich Vidorné, 5 drb, Bálint József 1 drb, Höös Nándor 2 drb, ifj. Utry Pál 2 drb, Weidinger Irénke 2 drb, Kollár Ágoston 6 drb, Varga János 10 drb, Bergl Berta 2 drb, Fischer Béla 1 drb, Laydi Etelka 1 drb, idős Schrinner József 10 drb, Marosovics Gyula 10 drb, Schrinner Rózsika 1 drb, Szigriszt István 2 drb, Ackerman János 1 drb, Horánszky Sándorné 3 drb, Oswald Ferencz 3 drb, Medvelics Károly 1 drb, özv. Trapli Ferenczné 12 drb, Kapeller Irén 2 drb. Fogadják az adományozók ez uton is az iparos-kör köszönetét.

Rigycza—Halasi vasút. Katymárról írja tudósítónk: Vasuti építkezésünk szépen halad. A gőzbika gyorsan szállítja a homokot, kavicsot, követ az út kiépítéséhez. Az indóházak már készen vannak, csak az asztalos és lakatos munka hiányzik. Október közepéig, hír szerint, átadható a forgalomnak.

A bajai ipartestületnél f. hó 15-én d. u. tartott az ipartestületi házrészjegyek kisorsolása, mely alkalommal a következő számokat húzták ki: 128, 11, 355, 187, 692, 245, 182, 420, 499, 771, 559, 259, 315, 241, 438, 468, 295, 279, 331, 737, 564, 523, 824, 201, 832, 741, 686, 305, 903, 707, 401, 262, 111, 826, 378, 79, 84, 708, 190, 625, 749, 650, 369, 509, 674, 248, 598, 104, 375, 8, 735, 395, 690, 865, 101, 272.

Köszönetnyilvánítás. Fogadják mindazok, kik az Iparoskör multságán felülfizettek, ez uton is a Kör köszönetét. Felülfizettek: Ficher Pál 3 kor., Stráhl István 1 kor., Rózsahegyi József 1 kor., Kovács N. 40 fill., Kovács Andor 2 kor., Buday István 2 kor., Szauder Sándor 1 kor., Preimayer Pál 10 kor., Loncsok József 1 kor., Suhajda János 1 kor., Kapeller Rezső 1 kor., dr. Szirmai Vidor 2 kor., N. N. 40 fill., Schnell Ferencz 1 kor., Utry Lajos 1 kor., Szalay N. 1 kor., Kovács Gyula 1 kor., Komáromi N. 40 fill., Halpauer András 60 fill., Pock Károly 40 fill., Wunderlich József 2 kor., Beiser Miklós 1 kor., Tüsky N. 40 fill., Nánay Lajos 3 kor., Szeile Ferencz 1 kor., N. N. 4 kor. 40 fill., Bodroghi Gyula 8 kor. 40 fill., Demetrovics Emil 2 kor., Bajay Péter 1 kor., Varga László 1 korona, összesen 56 kor., 40 fillér.

Asszonyok maguk közt. Mészáros Juliszentai asszonynak sehogy se tetszett, hogy az ő szerelmes párja a kelletténél többet foglalkozik Boros Máriával. Figyelmeztette tehát az asszonyt, hogy kerülje a férjét, mert különben baj lesz. Boros Mária azonban a férfi villogó szeme nagyobb hatást tett, mint Mészáros Julia fenyegetése s ezért szívesen fogadta a csapodár férj udvarlását. De meglakolt érte, mert kedvesének felesége a napokban megleste és úgy elverte, hogy legalább is 2 hétre van szüksége, hogy az ágyat elhagyhassa.

Magánygyógyintézet Baján. Dr. Kuzman Oszkár bajai műtő orvos a Kossuth Lajos-utca 623. szám alatti Bodrogi-féle házban a június hó 25-én kelt 44245/903. számú belügyminiszteri engedély alapján folyó hó 1-én megnyitotta sebészeti-, testgyógyászati-, gégyészeti-, szemészeti-, női és belgyógyászati magánygyógyintézetét.

Zongorák és cimbalmok — csak első rangú gyártmányok — kedvező fizetési feltételek mellett tíz évi jótállással kaphatók *Wagner Antalnál* Baján.

Hölgyek öröme! Legjobb szer az egész világon a bajai Dr. Lehman arckenőcs, mely pár napi használat után megifjítja az arcbrórt, eltávolítja redőket, szeplőt, májfoltot, bőratkát (Mitesser.) Egy tégely ára 1 korona, csak ne-
nem és arcképpel ellátott tégelyt fogadjunk el! **Gyarmati Emil** városi gyógyszerháza a Szent-Háromsághoz Baján.

Fischer Lipót utódai helybeli jónevű divatárú-cég közönségre teszi, hogy **női divat-cikkei** (csipkék, női kelengyék részére, ruhadiszek, paszomány, szallagok és napernyők) eddigi különben is olcsó árait azok felére szállította le, miután azokat többé nem tartja. A nevezett cég óriási raktárt tart ezenkívül kötő-pamutokban, férfi és női fehérneműekben, harisnyákban, cipőkben, disztárgyakban stb. stb. s azokat szintén a legolcsóbb árban bocsátja áruba.

ISKOLAI CÉLOKRA

minden tekintetben
megfelel

legújabb tollunk

548 EF és F szürke

CARL KUHN & CO.
SCHULFEDER
WIEN

legfinomabb acél, kitünő minőség.

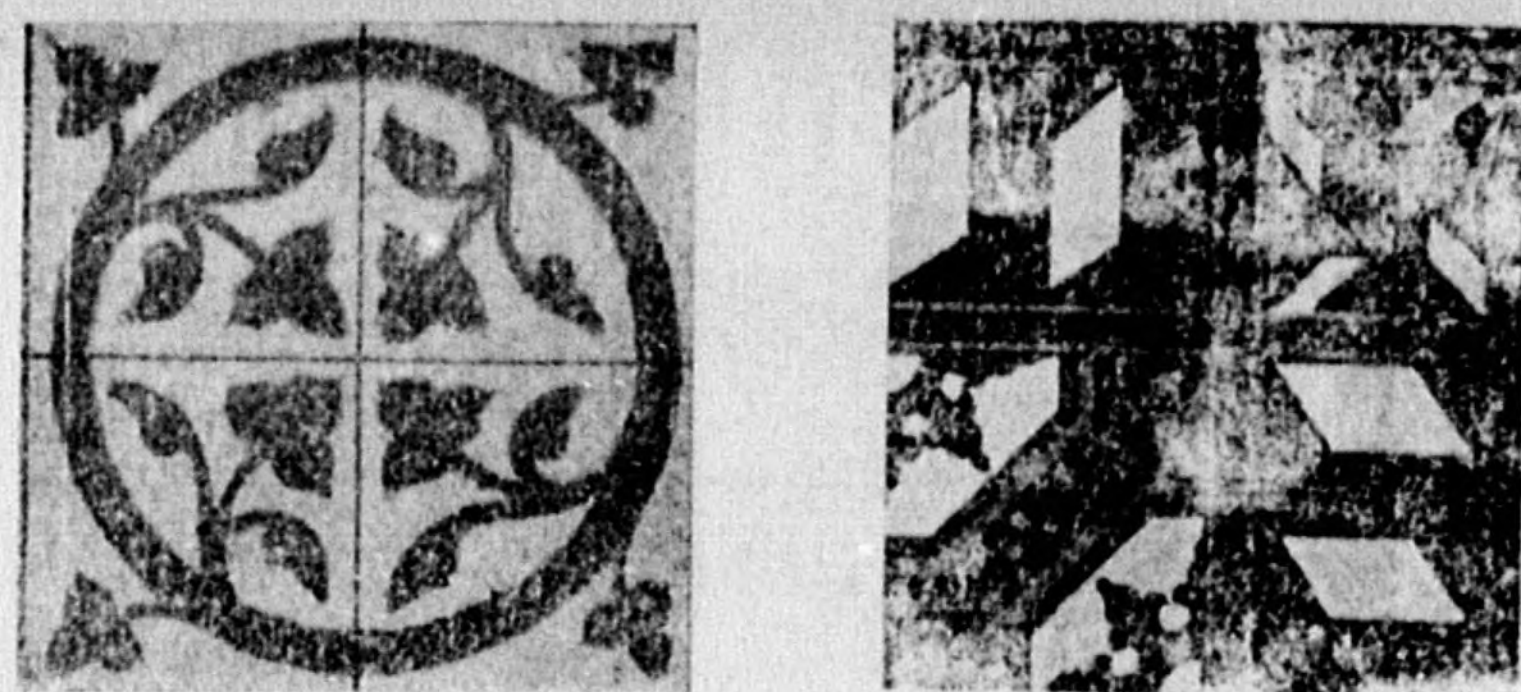
Carl Kuhn & Co., Wien Alapított 1843-ban.

Minden írószerek-kereskedésben kapható.

Özy Spitzer Simonné és Társa, B A J A.

Tégla és cserép gyártás.

**Saját gyártmányú egyszerű és diszes
CEMENT LAPOK**

és mindennemű cement árú.

Épület díszítmények.

Nagy raktár építő anyagokból u. m.:

Darabos és oltott mész.

BEÓCSINI PORTLAND és ROMAN CEMENT.

Gipsz. Kátrány.

**ASPHALT, BITUMEN és
KAUCSUK ASPHALT**
(nedves falak szárazzá tételére).

Aszfalt elszigetelő lemezek.

KÁTRÁNY-, ASPHALT KÖFEDÉL LEMEZEK.

Nádfonat (stuccatur).

Carbolineum és Tinctoral

— a legjobb fatelítő szerek. —

Fűtő anyagok:

**Tűzifa, tatabai tojás-,
tégla- és akna-szén.
Budapesti légszuszgyári coaks.**

Három hold föld

a vaskúti út mentén eladó.

KÁVÉ.

Árjegyzék kivonat. — Az árak Budapesten átvéve értendők.

	Nyers	Pörkölt
	kilója	
	KORONA	
Reklám kávé, Santos faj, tiszta	1 80	2 25
Superior, háztartási kávé, tiszta és jó	2—	2 50
Jamaika, nagyszemű világos	2 20	2 75
Domingó, előkelő jó kávé, Jáva faj	2 40	3—
Ceylon Salvador, Cuba faj	2 60	3 25
Jáva kávé, libénában óriás nagy	2 40	3—
Legfinomabb Marabán nagy M.	2 80	3 50
Portorikó, mocca vagy arany jáva	3 20-tól	4—-től
Legf. és nagyszemű Cuba	3 60-ig	4 50-ig
Gyöngykávé, minden faj	2 40-től	2 80-tól
	3 60-ig	4 50-ig

4½ kilós postacsomagokban, ha többféle is, bérmentve küldünk bárhová kilónként a postadíj felszámításával. Nagyabcsúlt vevőink tájékoztatására megjegyezzük, hogy budapesti raktárunkon csakis a legfinomabb és legnemesebb kávékat tartjuk.

Telefon:
818.

Continental kávé és import
társaság
Budapest V. Lipót-körút 13.

EMKE dala!

EMKE-papírt, levélpapírt vegyetek!
Ha rá néztek, feldobog a szívetek.
Magyar fiúk, magyar lányok tudjátok,
Hogy én nektek magyar papírt kínálok.

Magyar földön, magyar kezek csinálják,
Magyar földön, magyar népek kínálják;
Nem hagyhat ez magyar szívet hidegen,
Úgy is nálunk annyi minden idegen.

Külföld helyett a hazában maradjunk,
A magyar pénzt idegennek ne adjuk!
Hadd tudja meg ebből is a nagyvilág,
Hogy a magyar előre tör s tenni vágy.

EMKE-papírt adjatok a kezembe:
Édes anyám, neked irok én erre,
Van-e ennél szebb papír a világon?
Boltos uram, csupán EMKE-t kínáljon!

A fentt megénekelt „EMKE” levélpapíros minden nagyságban kapható

ifj. WAGNER ANTAL

könyv- és papirkereskedésében.

30-25

Pártoljuk a honi ipart!

A legjobb

Író ténták „STELLA” védjeggyel

Másolható ténták „STELLA”

Szines ténták „STELLA”

Tusoldat „STELLA” védjeggyel

készülnek a „STELLA” vegyészeti gyárban

B U D A P E S T E N.

Főraktár:

Ifj. WAGNER ANTAL papirkereskedésében

B A J A. 52-16

Pártoljuk a honi ipart!

REISZ és PORJESZ

BÚTORGYÁRA

BÉKÉSCSABA.

Nagyvárad,

Fiók-telepek: B A J A,

Erzsébet királyné-utca (volt Mészáros-féle ház).

MODERN BÚTOR.

TELJES LAKÁSBERENDEZÉSEK.

Legolcsóbb gyári árak.

Mindenféle diszitó- és kárpitosmunkák elvállaltatnak.

Ugyanott egy jó házból való fiu tanulól felvétetik.

Feltünő újdonság.

DELICE — Minden hirdetés felesleges. —
A dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szihat
legjobb valódi francia szivarkapapír és szivarkahüvely kapható az ország minden különleges-segi árúdjában.

Kellő iskolai képzettséggel biró fiú

tanulóul

felvétetik

Nánay Lajos

könyvnyomdájában

B A J Á N.

Minden praktikus háziasszony,
aki a
zománcozott edény

jóságát nem a külsejében, hanem annak tartósságában és olcsóságában keresi, az csupán a szürkén zománcozott Westen P-féle „secessió” védjeggyel ellátott

lemez főző-edényeket

vásárolja, melynek zománca használat közben nem pattan le s a forró tűzhelyen akár üresen is állhat

Főraktár:

DRESCHER GYULA

VASKERESKEDÉSÉBEN

B A J Á N,

12-11

hol az árú leszállított gyári árak mellett kapható.